

Third Semester MA SANSKRIT – GENERAL

(Private Registration)

Multiple Choice Questions

SA010302 – Vyakarana - III

1. प्रौढमनोरमा केन विरचितम् ?
a. वरदराजेन b. पतञ्जलिना c. पाणिनिना d. भट्टोजिदीक्षितेन ।
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी कः विरचयामास ?
a. कात्यायनः b. वरदराजः c. भट्टोजिदीक्षितः d . नागेशभट्टः ।
3. लघुसिद्धान्तकौमुद्याः रचयिता कः ?
a. वरदराजः b. पाणिनिः c. वररुचिः d . यास्कः ।
4. सूत्रकारः कः ?
a. इन्द्रः b. आपिशलिः c. पाणिनिः d . चन्द्रः ।
5. भाष्यकारः कः ?
a. पतञ्जलिः b. कात्यायनः c. पाणिनिः d . वरदराजः ।
6. प्रमुखः वार्तिककारः कः ?
a. पाणिनिः b. कात्यायनः c. पतञ्जलिः d . आपिशलीः ।
7. अष्टाध्यायी केन विरचितम् ?
a. वरदराजेन b. पाणिनिना c. दीक्षितेन d. शङ्करेण ।
8. अष्टाध्याय्यां प्रथमं सूत्रं किम् ?
a. ऋत्यकः b. अदेङ् गुणः c. अं अः d . वृद्धिरादैच् ।
9. अष्टाध्याय्याम् अन्तिमं सूत्रं किम् ?
a. अं अः b. वृद्धिः c. सवर्णम् d . गुणम् ।

10. केन सूत्रेण गुण संज्ञा विधीयते ?
 a. अदेङ् गुणः b. आद्गुणः c. वृद्धिरादैच् d . हलन्त्यम् ।
11. प्रथम वैयाकरणः कः?
 a. पाणिनिः b. ब्रह्मा c. इन्द्रः d . चन्द्रः ।
12. पाणिनेः व्याकरणग्रन्थः ?
 a. अष्टाध्यायी b. प्रौढमनोरमा c. परिभाषेन्दुशेखरः d . वाक्यपदीयम् ।
13. वेदपुरुषस्य मुखं किम् ?
 1. a. व्याकरणम् b. ज्योतिषम् c. कल्पम् d . शिक्षा ।
14. व्याकरणमहाभाष्यं को वा प्रणिनाय ?
 a. पाणिनिः b. पतञ्जलिः c. वररुचिः d . नागेशभट्टः ।
15. लघुशब्देन्दुशेखरस्य कर्ता कः?
 a. महेश्वरः b. नागेशभट्टः c. वरदराजः d. भर्तृहरिः ।
16. मध्यसिद्धान्तकौमुदी केन विरचितम् ?
 a. वरदराजेन b. नागेशभट्टेन c. दीक्षितेन d. पाणिनिना ।
17. दाक्षीपुत्रः इति विख्यातः कः?
 a. पाणिनिः b. पतञ्जलिः c. वररुचिः d . यास्कः ।
18. प्रक्रियासर्वस्वं केन प्रणीतम् ?
 a. दीक्षितेन b. नारायणभट्टेन c. कैयटेन d . वरदराजेन ।
19. शब्दकौस्तुभः कस्य ग्रन्थः ?
 a. नारायणभट्टस्य b. भट्टोजिदीक्षितस्य c. कैयटस्य d. वरदराजस्य ।
20. भर्तृहरिणा प्रणीतः व्याकरणग्रन्थः कः?
 a. वाक्यपदीयम् b. निरुक्तम् c. मनोरमा d. महाभाष्यम् ।
21. पाणिनिः कस्मात् व्याकरणं जग्राह ?
 a. इन्द्रात् b. महेश्वरात् c. चन्द्रात् d . कैयटात् ।

22. लघुमञ्जूषा केन विरचितम् ?
 a. दीक्षितेन b. नागेशभट्टेन c. कैयटेन d. पाणिनिना ।
23. सिद्धान्तकौमुद्याः प्रसिद्धाः व्याख्या ग्रन्थः ?
 a. प्रौढमनोरमा b. महाभाष्यः c. वाक्यपदीयम् d. निरुक्तम् ।
24. प्रक्रियाकौमुदी कस्य ग्रन्थः ?
 a. नारायणभट्टस्य b. भट्टोजिदीक्षितस्य c. रामचन्द्रस्य d. नागेशस्य ।
25. पाणिनीये कति अध्यायाः ?
 a. सप्त | b. नव c. दश d. अष्ट |
26. हयवरट् इत्यस्य -----उपदेशः अट् अश् हश् इण् ग्रहणेषु हकारग्रहणार्थः |
 a. हकार b. पकार c. चकार d. ककार ।
27. अर्हेण इति रूपम् -----प्रत्यहारे हकार उपदेश ग्रहणस्य प्रयोजनम् |
 a. अट् b. अश्, c. हश् d. वल् ।
28. ----- सूत्रं वल् रल् झल् शल्षु हकारग्रहणार्थम् |
 a. हयवरट् b. हल् c. इत् d. कित् ।
29. रुदादिभ्यः----- |
 a. आर्थधातुके b. सार्वधातुके c. सर्वधातुकार्थधातुके d. डिच्च ।
30. उपदेशे अन्त्यं हलित् स्यात् | सूत्रः कः ?
 a. सवर्णम् b. हलन्त्यम् c. अनुनासिकम् d. प्रगृह्यम् ।
31. ----- आद्योच्चारणम् |
 a. उपदेशम् b. हलन्त्यम् c. सवर्णम् d. इत् ।
32. सामीप्यं----- |
 a. षष्ठ्यर्थः b. सप्तम्यर्थः c. पञ्चम्यर्थः d. चतुर्थ्यर्थः ।
33. ब्राह्मणस्य कम्बलः----- |
 a. ब्रह्मणा कम्बलः b. ब्राह्मण कम्बलः c. ब्राह्मण कम्बलस्य d. ब्राह्मणस्य कम्बलस्य ।

34. चित्राः गावो यस्येति ----- |
 a. चित्रागुः b. चित्रगुः c. चित्रागवः d . चित्रगवाः ।
35. उपदेशेऽजनुनासिक ----- |
 a. टित् b. कित् c. इत् d . I शित् ।
36. प्रतिज्ञायते इति ----- |
 a. प्रतिज्ञा b. प्रतिज्ञाम् c. प्रत्यभिज्ञा d. प्रज्ञा ।
37. ----- शब्देन स्वोच्चारणकालो लक्ष्यते |
 a. कु b. चु c. ऊ d. तु ।
38. तुल्यास्य प्रयत्नं ----- |
 a. हलन्त्यम् b. सवर्णम् c. पदम् d. धातवः ।
39. आस्ये भवम् ----- |
 a. मुखम् b. आस्यम् c. कर्णम् d. नासिका ।
40. प्रकृष्टो यत्नः ----- |
 a. स्पर्शः b. संवृतः c. प्रयत्नः d. विवृतः ।
41. अद्रव्यार्थः चादयः ----- स्युः |
 a. प्रादय संज्ञा b. चादय संज्ञा c. निपात संज्ञा d. सवर्ण संज्ञा ।
42. ----- तिङ्न्तं च पदसंज्ञं स्यात् |
 a. हलन्त्यं b. अजन्तं c. तिङ्न्तं d. सुबन्तं ।
43. आदैच् ----- संज्ञः स्यात् |
 a. गुणं b. वृद्धि c. टि d. संहिता ।
44. उपदेशे अन्त्यं ----- इत् स्यात् |
 a. वल् b. रल् c. शल् d. हल् ।
45. अकारस्य स्थानं किम् ?
 a. कण्ठः b. तालु c. मूर्धा d. दन्तः ।

46. ईदूदेद्विवचनं ----- |
 a. प्रगृह्यम् b. पररूपम् c. पूर्वरूपम् d. परसवर्णम् |
47. परः सन्निकर्षः ----- |
 a. संहिता | b. संयोगः c. धातवः d. प्रगृह्यम् |
48. अकः सवर्णे ----- |
 a. ह्रस्वः b. दीर्घः c. प्लुतः d. अनुनासिकः |
49. अचोऽन्त्यादि ----- |
 a. इत् b. कित् c. टि d. शित्
50. सुप्तिङन्तं ----- |
 a. पदम् b. प्रगृह्यम् c. सवर्णम् d. धातवः |
51. हकारस्य स्थानं किम् ?
 a. कण्ठः b. तालु c. मूर्धा d. दन्तः |
52. इच्युयशानां ----- |
 a. दन्ताः b. मूर्धा | c. तालु d. ओष्ठः |
53. कु चु टु पु एते ----- |
 a. उदितः b. प्रादयः c. उपसर्गः d. निपातः |
54. विसर्गस्य स्थानं किम् ?
 a. दन्ताः b. मूर्धा c. कण्ठः d. तालु |
55. आद्यन्तौ ----- |
 a. टकितौ b. टित् c. कित् d. वल् |
56. अनियमे नियमकारिणी ----- |
 a. विधि b. नियमम् c. परिभाषा d. अधिकरणं |
57. परिभाषेन्दुशेखरस्य कर्ता कः ?
 a. नागेशभट्टः b. आपिशलि c. इन्द्रः d. भर्तृहरिः |
58. संज्ञानां परिभाषाणां च समाहारः -----

- a. परिभाषासंज्ञम् b.नियमम् c. संज्ञापरिभाषम् d.विधि |
- 59.तस्मिन्निति निर्दिष्टे----- |
a. पार्श्वस्य b. पूर्वस्य c. उभयस्य d. पूर्वस्य |
- 60.अनेकान्ता ----- इत्यर्थः|
a.अवयवाः b. अनवयवाः c. एकान्ताः d.अवयवि |
- 61.बहुगणवतुडति ----- |
a. नियमः b.देशः c.कालः d. संख्या |
- 62.एकान्ता -----इत्यर्थः |
a.अवयवाः b. अनवयवाः c. एकान्ताः d.अवयवि |
- 63.व्याक्रियन्ते व्युत्पाद्यन्ते शब्दाः अनेन इति ----- |
a. व्याकरणम् b. कल्पम् c.निरुक्तम् d.शिक्षा |
64. ----- झल्येत् |
a. एकवचने b. उभयपदे | c.द्विवचने d. बहुवचने |
- 65.उभयनिर्देशे -----निर्देशो बलीयान् |
a.सप्तमी b. पञ्चमी c.षष्ठी d. तृतीया |
- 66.अनेकाल्शित्सर्वस्य इत्यत्र शिद् ग्रहणमेवैतज्ज्ञापकम् | परिभाषा का ?
a. नानुबन्धकृतमनेकाल्त्वम् b. एकान्ताः c.अनेकान्ताः d.नश्वव्यप्रशान्
- 67.इङ् अध्ययने इति धातोः-----प्रत्यये कृते अध्येता इति रूपम् |
a. तृच् b. सिच् c.मिच् d.कृत् |
- 68.शीङ् स्वप्ने इति धातोः तृच् प्रत्यये ----- इति रूपम् |
a.अध्येता b. शायिता c.गायिका d.नायिका |
- 69.----- कर्मव्यतिहारे |
a. कर्तरि b. कर्मणि c. भावे d.भूते |
- 70.ददातिदधात्योर्विभाषा इति -----बाधकशस्य विकल्पविधायकमस्यां ज्ञापकम् |

a. च b. ण c. प d.ट |

71.-----उपदेशादेशः |

a. उद्देश्य b. उद्देश c. उद्दिश्य d. उपदेश |

72.-----इत्यस्य च कार्येण काल्यते स्वस्त्रिधिं प्राप्यत इत्यर्थः|

a. कार्यकालम् b. यथोद्देशम् c. अनेकान्ताः d.एकान्ताः |

73.उद्देश्यमनतिक्रम्य ||

a.अनुबन्धा b. एकान्ता c. अवयवा d. यथोद्देशं |

74. ----- ह्रस्वादचि डमुणित्यम् |

a. डमो b. पुमः c. डिति d.अचः |

75.व्याकरणस्य मुख्यं प्रयोजनं किम् ?

a. शब्दानुशासनम् b. वर्णगमम् c. वर्णविपर्ययम् d. पदागमम् |

////////////////////////////////////

ANSWER KEY

1	D	13	A	25	D	37	C	49	C	61	D	73	A
2	C	14	B	26	A	38	B	50	A	62	A	74	A
3	A	15	B	27	A	39	B	51	A	63	A	75	A
4	C	16	A	28	B	40	C	52	C	64	D		
5	A	17	A	29	B	41	B	53	A	65	B		
6	B	18	B	30	B	42	D	54	C	66	A		
7	B	19	B	31	A	43	D	55	A	67	A		
8	D	20	A	32	A	44	D	56	C	68	B		
9	A	21	B	33	B	45	A	57	A	69	A		
10	A	22	B	34	B	46	A	58	C	70	B		
11	B	23	B	35	C	47	A	59	D	71	B		
12	A	24	B	36	A	48	B	60	B	72	A		